

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 20. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora („Narodne novine“ br. 28/96), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj _____ 2015. godine donijela

Z A K L J U Č A K

Vlada Republike Hrvatske je upoznata s Memorandumom o suglasnosti o zajedničkom pristupu s obzirom na izazove diversifikacije i sigurnosti opskrbe prirodnim plinom kao dio inicijative zemalja Srednje i Jugoistočne Europe (CESEC) o povezivanju plinskih sustava, potpisanim 10. srpnja 2015. godine u Dubrovniku, u tekstu koji je Vladi Republike Hrvatske dostavilo Ministarstvo vanjskih i europskih poslova aktom, klase: 018-05/15-97/37, urbroja: 521-V-02-02/02-15-4, od 9. prosinca 2015. godine.

KLASA: _____
URBROJ: _____
Zagreb, _____ 2015.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

Memorandum o suglasnosti

***o zajedničkom pristupu s obzirom na izazove diversifikacije i
sigurnosti opskrbe prirodnim plinom***

**kao dio inicijative zemalja Srednje i Jugoistočne Europe (CESEC)
o povezivanju plinskih sustava**

Strane:

Europska unija

Republika Austrija

Republika Bugarska

Republika Hrvatska

Helenska Republika

Mađarska

Talijanska Republika

Rumunjska

Slovačka Republika

Republika Slovenija

Republika Albanija

Bosna i Hercegovina

bivša Jugoslavenska Republika Makedonija

Republika Moldova

Republika Srbija i

Ukrajina

UZIMAJUĆI U OBZIR:

Pet međusobno povezanih ključnih dimenzija Komunikacije Europske komisije o Energetskoj uniji – „Okvirna strategija za otpornu energetska uniju s naprednom klimatskom politikom“ od 25. veljače 2015;

Zaključke Europskog vijeća od 19. i 20. ožujka 2015;

Potrebu da se osigura bolja integracija energetskih tržišta Europske unije i Energetske zajednice te da se jača sigurnost opskrbe u regiji;

Srednjoročne i dugoročne mjere iz Komunikacije Europske komisije o *Europskoj strategiji energetske sigurnosti* od 28. svibnja 2014;

Analize, zaključke i preporuke Komunikacije Europske komisije o *Kratkoročnoj otpornosti europskog plinskog sustava* („*Testiranje otpornosti na stres*“) od 16. listopada 2014., uključujući one koje se odnose na jugoistočnu Europu i ugovorne stranke Energetske zajednice te s obzirom na potrebu za boljom suradnjom na granicama s državama članicama EU;

Uspostavljena tri cilja — sigurnost, održivost i konkurentnost — energetske politike Unije i ambicije stvaranja unutarnjeg energetskog tržišta na kojem niti jedna država članica nije izolirana od europskih plinskih i elektroenergetskih mreža, osiguravajući slobodan protok energije u cijeloj Europskoj uniji bez tehničkih ili regulatornih prepreka;

Mjerodavni regulatorni okvir:

Direktivu 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina (Direktiva o plinu);

Uredbu (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetskih regulatora;

Uredbu (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina;

Uredbu (EU) br. 994/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom;

Odluku br. 994/2012/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi mehanizma razmjene informacija s obzirom na međuvladine sporazume između država članica i trećih zemalja u području energetike;

Uredbu (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu (Uredba TEN-E); i

Delegiranu uredbu Europske komisije (EU) br. 1391/2013 od 14. listopada 2013. o izmjeni Uredbe (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu u vezi s popisom projekata od zajedničkog interesa Unije;

Sve buduće izmjene gore navedenog zakonodavstva;

Sve druge regulatorne i zakonodavne odredbe EU-a koje se odnose na sektor prirodnog plina te posebno kodove mreže (NC);

i

Opće uvjete skupine na visokoj razini CESEC kako su usvojeni u Sofiji 9. veljače 2015.,

PREPOZNAJUĆI DA:

Većina zemalja u regiji CESEC-a (države članice i ugovorne stranke Energetske zajednice) imaju ograničenu raznolikost izvora za opskrbu plinom zbog:

- i. dugogodišnje prakse sklapanja dugoročnih ugovora za opskrbu plinom samo s jednim dobavljačem;
- ii. nedostatka povezanosti s alternativnim izvorima;
- iii. nedostatka ili nedovoljne uporabe interkonektora unutar regije; i
- iv. ostavštine tranzitnih režima s pravnim i tehničkim karakteristikama koje potencijalno mogu dovesti do sprečavanja ulaska na tržište odnosno izlaska s tržišta;

Većina zemalja regije tijekom zadnjeg desetljeća nije poduzela neophodne usuglašene mjere kako bi se situacija popravila;

Rješavanje energetske izazova svake od njih na međusobno koristan način zahtijeva konsenzus u pogledu optimalnog rješenja na regionalnoj razini uz promicanje zajedničkih ciljeva pod uvjetom da ne smije

- i) štetno utjecati na sigurnost opskrbe bilo koje od zemalja ili
- ii) rezultirati neopravdanim financijskim troškom za bilo koju zemlju. Takvo optimalno rješenje na regionalnoj razini može odstupati od individualnih nacionalnih prioriteta, uključujući u pogledu prioriteta infrastrukturnih projekata koje je potrebno pokrenuti.

Zemlje CESEC-a suglasne su da se diversifikacija opskrbe regije može prvenstveno provesti iz:

- i) reverzibilnog toka putem postojećih plinovoda;
- ii) novih lokalnih odobalnih izvora i izvora na kopnu;
- iii) LNG-a; i
- iv) izvora Južnog plinskog koridora. Uvođenje tih potencijalno novih izvora na tržište također zahtijeva razvoj ili bolju upotrebu infrastrukture za međupovezivanje, uplinjavanje i skladištenje.

Učinkovita regionalna suradnja u Srednjoj i Jugoistočnoj Europi ključna je za postizanje ciljeva energetske politike i za rješavanje glavnih izazova s kojima su suočene države članice i ugovorne stranke Energetske zajednice u plinskom sektoru.

Pravovremena provedba infrastrukturnih projekata posebno je važna u pogledu osjetljive situacije u Srednjoj i Jugoistočnoj Europi, kako je nedavno prikazano u Europskoj strategiji energetske sigurnosti, odnosno testiranjem otpornosti na stres 2014. godine. U tom smislu sudjelovanje međunarodnih financijskih institucija (IFIs), posebno Europske investicijske banke (EIB) i Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD), može ubrzati provedbu projekta.

Postoji rastuća potreba za poboljšanjem investicijske klime u Energetskoj zajednici stvaranjem stabilnog regulatornog i tržišnog okvira uz potporu pune provedbe pravne stečevine Europske zajednice od strane ugovornih stranaka.

Tri ugovorne stranke Energetske zajednice u regiji CESEC (Albanija, Crna Gora i Kosovo*¹) još uvijek nemaju razvijen plinski sektor te rad skupine na visokoj razini CESEC može doprinijeti ostvarenju toga.

STRANE SU SE OVIME SPORAZUMJELE:

Poduzeti sve kako bi riješile svoje izazove opskrbe plinom radeći zajedno s ciljem postizanja optimalne situacije na regionalnoj razini provedbom koordiniranih mjera - potpuno poštujući zakonodavstvo EU-a – kako su utvrđene u akcijskom planu, kako bi osigurale sigurno održivu, konkurentnu i pristupačnu energiju za svoje građane.

Da najbolje korištenje postojeće infrastrukture može ponuditi isplativa rješenja i promovirati pristup kako bi se osigurala opskrba po pristupačnim cijenama u cijeloj regiji. Stoga ove mjere treba smatrati prvim koracima s ciljem poboljšanja integracije regionalnog tržišta i sigurnosti opskrbe plinom.

I. Usmjeravanje regionalnih napora na unaprjeđenje ključnih projekata

Da se najviša regionalna korist može ostvariti razvojem ključnih infrastruktura i provedbom pravila EU-a koja vode ka unutarnjem tržištu plina koje se temelji na poštenom tržišnom natjecanju među svim sudionicima. Državna intervencija se treba uzeti u obzir samo u slučaju tržišnog neuspjeha te treba uzeti u obzir načelo solidarnosti, a ne treba biti na štetu regionalnih partnera.

Da se infrastruktura izgrađena u regiji CESEC zbog ekonomičnosti treba usmjeriti na postizanje cilja da zemlje imaju pristup barem trima izvorima opskrbe plinom, na taj način osiguravajući raznolikost i sigurnost opskrbe.

¹ * Ova oznaka ne dovodi u pitanje status i u skladu je s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244 i Mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

Da stoga ograničen broj infrastrukturnih projekata u regiji CESEC treba utvrditi u akcijskom planu kao apsolutni prioritet i razviti na najisplativiji način . Ovi projekti zajedno trebaju omogućiti većinu očekivanih koristi za cijelu regiju na temelju očekivanih parametara protoka plina. Ove projekte treba pažljivo pratiti kako bi se osiguralo da mjere poduzete na svim razinama osiguravaju njihovu pravovremenu i učinkovitu provedbu.

Da se izazovi posebne međusobne povezanosti i diversifikacije plina u regiji, što zahtijeva takvu ključnu infrastrukturu i odgovarajuće regulatorne mjere, moraju riješiti bez obzira na daljnja razmatranja koja se odnose na moguće projekte šireg tranzitnog karaktera.

II. Uloga financiranja

Da u pravilu infrastrukturne projekte treba financirati tržište, a uloga međunarodnih financijskih institucija, kao što su EIB i EBRD, može se razmatrati za osiguravanje potrebnih financijskih sredstava, bilo kroz njihove uobičajene mehanizme pozajmljivanja ili kroz financijske instrumente.

Da se javno financiranje, uključujući financijsku potporu EU-a, posebno treba usredotočiti na projekte koji započinju a mogu regiji pružiti korist najveće raznolikosti ili sigurnosti opskrbe nakon izgradnje, ali nisu dokazali da su održivi pod trenutačnim uvjetima na tržištu.

Da će Europska komisija i međunarodne financijske institucije poduzeti usklađene napore kako bi državama članicama i, prema potrebi, ugovornim strankama Energetske zajednice, pružili mogućnosti za tehničku podršku i rješenja za financiranje po mjeri, s ciljem uspostave i provedbe ovog ograničenog broja prioritetnih infrastrukturnih projekata u najkraćem mogućem roku.

III. Značaj odgovarajućeg regulatornog okvira

Da je provedba učinkovitog regulatornog okvira u skladu sa zakonodavstvom EU-a kako bi se omogućilo ulaganje u infrastrukturu uključujući adekvatne regulatorne poticaje, preduvjet za olakšavanje učinkovite upotrebe financijskih instrumenata i bitan korak prema ostvarenju ulaganja. One se stoga obvezuju poduzimanje mjera kako bi se to postiglo. Slijedom toga, provedba takve infrastrukture trebala bi se, tamo gdje je to potrebno, temeljiti na pravednoj i jasnoj raspodjeli troškova između uključenih zemalja.

Promicati integraciju tržišta i dobro funkcionirajuća tržišta u regiji i) učinkovitim i potpunim provođenjem svog zakonodavstva plinskog sektora EU-a; ii) stvaranjem jednakih uvjeta za sve sudionike na tržištu u okviru svih nacionalnih nadležnosti, uključujući razmatranja za moguće daljnje regionalno usklađivanje mjerodavnih pravila; iii) uklanjanjem preostalih pravnih, regulatornih i komercijalnih zapreka fizičkim i komercijalnim tokovima plina, posebno preko granica, učinkovitim korištenjem interkonekcija i uspješnim pristupom plinskoj mreži.

IV. Akcijski plan: provedba i nadzor

Da se u potpunosti podrži i podupre akcijski plan razvijen u procesu skupine na visokoj razini CESEC; štoviše oni su spremni podržati potrebnu političku obvezu da nadziru njegovu punu i pravovremenu provedbu.

Da napredak postignut u provedbi akcijskog plana treba redovito pratiti te da se, kao rezultat, akcijski plan može ažurirati.

Da je detaljno praćenje akcijskog plana razvijenog u procesu skupine na visokoj razini CESEC, od strane Europske komisije, Agencije za suradnju energetske regulatora (ACER) i Tajništva Energetske zajednice, ključno za uspješnu provedbu procesa CESEC. U tom kontekstu jednako je važno da ove tri institucije, uz nacionalna tijela i projektne promotore – koristeći sve dostupne alate i instrumente predviđene pravnom stečevinom EU-a te u potpunom skladu s pravom EU-a – podržavaju brzu provedbu prioritetnih infrastrukturnih projekata. Podrška Europske komisije također bi trebala uključivati vodstvo i tehničku podršku pri provedbi projekata, kao što je predviđeno akcijskim planom. ACER, Europska komisija ili Energetska zajednica trebali bi djelovati, po potrebi, tako da podupiru rješavanje svakog regulatornog pitanja prekogranične prirode.

Da, podložno uspjehu provedbe ovog Memoranduma o suglasnosti i njegovog akcijskog plana, CESEC skupina na visokoj razini može razmatrati rješavanje povezanih izazova u području regionalne energetike, kao što su sektori električne energije te grijanja i hlađenja.

Da ovaj dokument bilježi samo političku namjeru, ne uspostavlja nikakve nove pravne obaveze niti zamjenjuje ili mijenja bilo koju postojeću pravnu obvezu s obzirom na strane i treće osobe, te da ni na koji način ne prejudicira nijedan ishod rasprava o sustavima upravljanja za Energetsku uniju.

Potpisano u Dubrovniku 10. srpnja 2015., u izvornom primjerku na engleskom jeziku.

Za Europsku uniju

za Republiku Austriju

Za Republiku Bugarsku

Za Republiku Hrvatsku

Za Helensku Republiku

Za Mađarsku

Za Talijansku Republiku

Za Rumunjsku

Za Slovačku Republiku

Za Republiku Sloveniju

Za Republiku Albaniju

Za Bosnu i Hercegovinu

Za bivšu Jugoslavensku Republiku Makedoniju

Za Republiku Moldovu

Za Republiku Srbiju

Za Ukrajinu

Prilog I.: Opći uvjeti

Prilog II.: Akcijski plan

REPUBLIKA MAKEDONIJA
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
MINISTAR

Dubrovnik, 10. srpnja 2015.

Poštovani,

ovim putem izjavljujem da je Republika Makedonija suglasna s odredbama Memoranduma o suglasnosti o zajedničkom pristupu s obzirom na izazove diversifikacije i sigurnosti opskrbe prirodnim plinom kao dio inicijative zemalja Srednje i Jugoistočne Europe (CESEC) o povezivanju plinskih sustava, koji je službeno prihvaćen na drugom sastanku skupine na visokoj razini CESEC u Dubrovniku, u Republici Hrvatskoj 10. srpnja 2015. te se obvezuje ispuniti obveze iz spomenutog Memoranduma.

Smatra se da ovim instrumentom Republika Makedonija postaje potpisnicom Memoranduma o suglasnosti o zajedničkom pristupu s obzirom na izazove diversifikacije i sigurnosti opskrbe prirodnim plinom kao dio inicijative zemalja Srednje i Jugoistočne Europe (CESEC) o povezivanju plinskih sustava.

Međutim, u ime Vlade Republike Makedonije ovim putem izjavljujem da provizorni naziv kako je sadržan u tekstu ovog Memoranduma o suglasnosti nije naziv moje zemlje te da je njezin ustavni naziv Republika Makedonija.

Gospodo, molim da primite izraze mog osobitog poštovanja.

Nikola Poposki

Nj.E. Maroš ŠEFČOVIČ
Potpredsjednik Europske komisije

Nj.E. Miguel Arias CAÑETE
Povjerenik EU-a za klimatsku i energetska politiku

Ministri ili predstavnici potpisnih strana Memoranduma
na drugom sastanku CESEC skupine na visokoj razini

**Europska
komisija**

Maroš ŠEFČOVIČ
Potpredsjednik Europske komisije

Miguel ARIAS CAÑETE
Član Europske komisije

Bruxelles, 10/7/2015
Ares(2015)s3228567

Poštovani ministre,

Europska unija primila je na znanje Vaš dopis s današnjim datumom te potvrđuje da Vaš dopis i ovaj odgovor zajedno zamjenjuju potpisivanje bivše Jugoslavenske Republike Makedonije Memoranduma o suglasnosti o zajedničkom pristupu s obzirom na izazove diversifikacije i sigurnosti opskrbe prirodnim plinom kao dio inicijative zemalja Srednje i Jugoistočne Europe (CESEC) o povezivanju plinskih sustava. Međutim, Europska unija time ne daje suglasnost ili prihvaćanje drugog naziva u bilo kojem obliku ili sadržaju osim naziva „bivša Jugoslavenska Republika Makedonija“.

S poštovanjem,

Maroš ŠEFČOVIČ

Miguel ARIAS CAÑETE

g. Bekim Neziri
Ministar gospodarstva
Jurij Gagarin 15
1000 Skopje
Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija

Rue de la Loi, 200

Skupina na visokoj razini o povezivanju plinskih sustava zemalja Srednje i Jugoistočne Europe (CESEC)

Opći uvjeti

(1) Osnovni podaci

Zajednički ciljevi EU-a o diversifikaciji i integraciji tržišta u sektoru prirodnog plina do danas su samo djelomično ostvareni ili uopće nisu ostvareni u državama članicama i kod ugovornih stranaka Energetske zajednice Srednje i Jugoistočne Europe. Ruski plin koji se isporučuje preko Ukrajine i dalje je dominantan s obzirom na manjak značajne regionalne uvozne infrastrukture za alternativne opcije zbog nedostataka interkonekcija unutar regije.

Unatoč trajnim naporima za provedbom usklađenih pravila sukladno trećem paketu energetske propisa, Uredba o smjernicama za transeuropsku energetske infrastrukturu 347/2013/EU i Uredba 994/2010/EU o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom i podršci za razvoj ključnih infrastrukturnih projekata, nedostatak tržišne integracije u Srednjoj i Jugoistočnoj Europi i dalje ima negativan učinak na tržišno natjecanje, diversifikaciju i sigurnost opskrbe.

Do sada ostvareni napredak i dalje se odvija presporo te i dalje postoji mnogo pitanja koja treba riješiti kako bi se ostvarila očekivana korist tržišne integracije u pogledu sigurnosti opskrbe i tržišnog natjecanja. Spomenuta bi se pitanja mogla riješiti boljom regionalnom suradnjom između nacionalnih dionika, boljom koordinacijom u pogledu razvoja infrastrukture, boljim usklađivanjem regulatornih procedura i postupaka izdavanja dozvola za prekograničnu infrastrukturu te lakšim pristupom financiranju. Skupina na visokoj razini trebala bi pratiti sve spomenute aktivnosti.

Predstavnici Austrije, Bugarske, Hrvatske, Grčke, Mađarske, Italije, Rumunjske i Slovenije te potpredsjednik Europske komisije zadužen za energetske uniju Maroš Šefčovič sastali su se 9. prosinca 2014. kako bi raspravili o prioritetima plinske infrastrukture Srednje i Jugoistočne Europe.

Tijekom sastanka svi su sudionici ponovili svoju predanost ubrzavanju postupka integracije tržišta plina Srednje i Jugoistočne Europe te diversifikacije opskrbe plinom razvojem neophodne infrastrukture te provedbom usklađenih pravila.

U tom su se pogledu države članice i potpredsjednik usuglasili oko osnivanja radne skupine na visokoj razini (engl. *High Level Group*; dalje u tekstu: HLG), koju sačinjavaju relevantne države članice uz podršku Europske komisije, s ciljem koordiniranja tih nastojanja za olakšavanje razvoja i provedbe prekograničnih projekata kao i transeuropskih projekata za diversifikaciju opskrbe plinom u regiji.

(2) Ciljevi skupine na visokoj razini o povezivanju plinskih sustava zemalja Srednje i Jugoistočne Europe

Ciljevi HLG-a o povezivanju plinskih sustava zemalja Srednje i Jugoistočne Europe su sljedeći:

- osigurati brzu provedbu projekata interkonekcije u regiji koji su već započeli, ali koji imaju teškoće u provedbi;
- identificirati i zajednički se posvetiti ograničenom broju prioritetnih infrastrukturnih projekata u Srednjoj i Jugoistočnoj Europi koji su od koristi u svim potencijalnim scenarijima opskrbe plinom, koji podupiru cjenovno učinkovitu integraciju tržišta plina i diversifikaciju opskrbe. Spomenuti projekti (npr. nove interkonekcije, mogućnost reverzibilnog toka, skladištenje plina, novi koridori opskrbe, stvaranje plinskog čvorišta i terminala za uvoz LNG-a) trebali bi već u kratkom roku omogućiti diversifikaciju i tržišno natjecanje te doprinijeti dugoročnom scenariju opskrbe u pogledu domaćeg, ruskog, kaspijskog plina, plina iz istočnog Mediterana, Crnog mora ili LNG-a. Svi projekti unutar spomenutog okvira trebaju biti u skladu s pravilima unutarnjeg tržišta EU-a (uključujući treći paket energetske propisa). Popis projekata od zajedničkog interesa (engl. PCI), projekata od interesa za Energetsku zajednicu (engl. PECI) i projekata koji se financiraju prema europskom Programu energetske obnove prvenstveno će se uzeti u obzir prilikom identificiranja prioritetnih infrastrukturnih projekata relevantnih za skupinu na visokoj razini. Skupina na visokoj razini stvorit će snažan politički poticaj za kratki popis projekata od zajedničkog interesa;
- utvrditi sva pitanja (npr. regulativna, pitanja izdavanja dozvola, koordinacije te financijska i tehnička pitanja) koja ometaju brzi razvoj i/ili dovršetak spomenute infrastrukture te ona koja sprečavaju optimalnu uporabu postojeće mreže Srednje i Jugoistočne Europe (npr. restriktivne/nekompatibilne nacionalne mreže, postupci dodjele kapaciteta, tarife, interoperabilnosti, nedostatak opcije reverzibilnog toka);
- pripremiti akcijski plan utvrđivanjem specifičnih, mjerljivih, ostvarivih, relevantnih, vremenski ograničenih, specifičnih za projekt, tehničkih, financijskih i regulatornih mjera o ranije navedenim pitanjima te koje upućivanjem relevantnih dionika na odgovornost provedbe neophodnih mjera. Slijedom toga, pratiti provedbu mjera na temelju obveze izvješćivanja upravljačke skupine koja je dio skupine na visokoj razini o povezivanju plinskih sustava zemalja Srednje i Jugoistočne Europe.

Provedba navedenih ciljeva utvrdit će se u akcijskom planu ili u Memorandumu o razumijevanju predviđanjem specifičnih očekivanih rezultata i prijelaznih ključnih događaja.

HLG se također može odlučiti za sudjelovanje u konstruktivnom dijalogu, između ostalih s Rusijom, Turskom, Gruzijom i Azerbajdžanom.

(3) Organizacija skupine na visokoj razini o povezivanju plinskih sustava zemalja Srednje i Jugoistočne Europe.

- *Okvir*

Skupina na visokoj razini o povezivanju plinskih sustava zemalja Srednje i Jugoistočne Europe osniva se u sklopu regionalne skupine za interkonekciju između sjevera i juga u Srednjoistočnoj i Jugoistočnoj Europi, koja je osnovana u skladu s Uredbom o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu (Uredba 347/2013).

- *Sudjelovanje*

Skupinom na visokoj razini o povezivanju plinskih sustava zemalja Srednje i Jugoistočne Europe predsjedava Europska komisija, a čine je predstavnici nadležnih ministarstava iz Austrije, Bugarske, Hrvatske, Grčke, Mađarske, Italije, Rumunjske, Slovenije i Slovačke.

Predstavnici iz Ukrajine, Republike Moldavije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Bivše jugoslavenske Republika Makedonije ili druge ugovorne stranke Ugovora o Energetskoj zajednici također su dobrodošle u radu HLG-a uz poziv upućen za određenu priliku.

Predstavnici nacionalnih regulatornih tijela, ENTSOG-a, ACER-a, Tajništva Energetske zajednice i promotora projekata (iz ili izvan OTS-ova) kao i međunarodnih financijskih institucija također trebaju sudjelovati u skupini o povezivanju plinskih sustava zemalja Srednje i Jugoistočne Europe.

Skupina o povezivanju plinskih sustava zemalja Srednje i Jugoistočne Europe također može pozvati i druge predstavnike ili nezavisne stručnjake na neki od sastanaka.

- *Struktura*

Rad HLG-a o povezivanju plinskih sustava zemalja Srednje i Jugoistočne Europe bit će organiziran između dvaju glavnih tijela:

- **upravljačka skupina** osigurava političko i strateško upravljanje te je nadležna za donošenje i praćenje akcijskog plana. Također će rješavati pitanja koja se ne mogu riješiti na tehničkoj razini. Upravljačka skupina može se sastati na političkoj ministarskoj razini (koju čine Europska komisija (potpredsjednik Šefčović i/ili povjerenik Arias Cañete), relevantni ministri dotičnih država članica i zemalja Energetske zajednice) ili na razini dužnosnika visoke razine (iz redova ravnatelja glavnih uprava Europske komisije te iz nadležnih ministarstava);

Upravljačka skupina može pozvati bilo koju od prethodno navedenih stranaka da sudjeluje na sastancima;

- tehničke **podskupine** bit će nadležne za određivanje prioriteta infrastrukturnih projekata za svoje područje koji će biti od koristi u pogledu bilo kojeg scenarija opskrbe plinom s obzirom na postojeći i budući popis projekata od zajedničkog interesa. Podskupine će također utvrđivati probleme koji ometaju razvoj plinskih koridora te predlagati relevantne mjere za njihovo otklanjanje. Nakon odobrenja upravljačke skupine, u okviru njihove

nadležnosti je provedba mjera iz akcijskog plana te izvještavanje upravljačke skupine o napretku/pitanjima.

Regionalne podskupine čine predstavnici Europske komisije na radnoj razini, nadležna ministarstva, promotori projekata, nacionalna regulatorna tijela te zemlje Energetske zajednice. Također će se pridružiti i predstavnici iz ACER-a, ENTSOG-a i Tajništva Energetske zajednice.

Tehničke podskupine preliminarno se utvrđuju duž tri infrastrukturna koridora za dvosmjerni protok plina:

- (1) **jugoistočna**: između Egejskog i Jonskog mora te Ukrajine
- (2) **srednjoistočna**: između Crnog mora i Srednje Europe
- (3) **Jadranska**: između Jadranskog mora i Ukrajine

Navedene regionalne podskupine prvenstveno će biti sastavljene od sudionika HLG-a zemalja duž koridora.

Prilog II. Memorandumu o suglasnosti skupine na visokoj razini zemalja Srednje i Jugoistočne Europe (CESEC) o povezivanju plinskih sustava

Akcijski plan

Ovaj akcijski plan upućuje na specifične ključne korake koje moraju poduzeti Vlade, nacionalna regulatorna tijela, promotori projekata i operatori transportnih sustava u svrhu ispunjenja ciljeva navedenih u Memorandumu o suglasnosti skupine na visokoj razini CESEC.

A. Odabir ograničenog broja ključnih projekata koji doprinose razvoju regije CESEC

U sklopu rada skupine na visokoj razini CESEC, razmotren je 21 projekt, naveden u Dodatku I., za koje se smatra – da će u različitom obujmu – doprinijeti regiji, posebno u smislu sigurnosti opskrbe i omogućavanja prilagodbe cijene među tržištima čime bi se uspostavile konkurentne veleprodajne cijene te povoljnije cijene za krajnje potrošače.

Kako je navedeno u Memorandumu o suglasnosti, važno je da se od svih projekata identificira određeni broj ključnih projekata koji bi ostvarili ukupno najveću korist posebno regiji CESEC. Na temelju analize koju je naručila Europska komisija, a proveo Regionalni centar za istraživanje energetske politike (engl. REKK) te odobrila skupina na visokoj razini CESEC, prikazan je sljedeći set infrastrukture za interkonekciju i LNG terminal kako bi se posebno omogućio napredak regije CESEC, u najkraćem mogućem roku, uzimajući u obzir različite kombinacije budućih scenarija opskrbe:

Prioritetni projekti za CESEC:

0. **Transjadranski plinovod (TAP):** ključna infrastruktura za diversifikaciju koja bi prenosila plin iz Azerbajdžana te potencijalno u budućnosti plin iz Središnje Azije; smatra se „riješnim” na temelju postojećih ugovora o prijenosu i opskrbi;
1. **Interkonekcija Grčka-Bugarska (IGB):** ključna ruta (uz interkonekcijsku točku Sidirokastro-Kulata) za prijenos plina, npr. od TAP-a i grčkog LNG-a, prema sjeveru;
2. **Interkonekcija Bugarska-Srbija:** ključna veza za diversifikaciju i sigurnost opskrbe za Srbiju. Ova je ruta u većoj mjeri naprednija od planirane interkonekcije Hrvatska-Srbija;
3. **Jačanje bugarskog sustava u fazama:** kako bi se osigurao tok plina u Bugarsku te iz nje putem njezinih postojećih i planiranih interkonekcija s Grčkom, Srbijom i Rumunjskom, potrebno je određeno jačanje sustava;
4. **Jačanje rumunjskog sustava u fazama:** sustav potpore je neophodan kako bi se osiguralo da postojeći i planirani dvosmjerni interkonektori s Bugarskom, Mađarskom, Republikom Moldovom i Ukrajinom budu sastavni dio regionalnog tržišta, uključujući odgovarajuće i potrebno jačanje prijenosnog sustava u ovim zemljama;

5. **LNG terminal u Hrvatskoj (s faznim potencijalom):** korištenje prednosti svjetskog tržišta LNG-a može omogućiti diversifikaciju i sigurnost opskrbe za Hrvatsku i širu regiju CESEC;
6. **LNG sustav evakuacije prema Mađarskoj:** plin iz LNG terminala u Hrvatskoj treba plasirati na tržište, uključujući i izvan granica Hrvatske. U skladu s planovima, tok LNG-a bi najvjerojatnije išao prema Mađarskoj i Ukrajini, s tim da je projekt za tokove prema Mađarskoj najizgledniji;

Uvjetovani prioritetni projekti CESEC-a:

7. **Povezivanje odobalnog rumunjskog plina na rumunjsku mrežu te daljnje jačanje rumunjskog sustava:** evakuacijska ruta potencijalnog rumunjskog plina je neizvjesna te ovisi o spremnosti konzorcija za proizvodnju na uzimanje transportnih kapaciteta za isporuku novog plina na tržište;
8. **Interkonekcija Hrvatska-Srbija:** u slučaju nedovoljnog napretka projekta interkonekcije Bugarska-Srbija te u mjeri u kojoj bi se on mogao prekinuti ili je prekinut, važno je uspostaviti drugu interkonekciju za Srbiju (u ovom slučaju isključivo za prijenos LNG-a iz Hrvatske);
9. **Novi LNG terminal Grčka:** bez obzira na trenutačno proširenje postojećeg Revythoussa LNG terminala, u slučaju tržišne potražnje (specifične za lokaciju) moguća je potreba za izgradnjom novog LNG terminala na sjeveru Grčke.

S ovim projektima – nadopunjenima inicijativama tržišne integracije navedenima u nastavku – mogu se osigurati tri izvora opskrbe za države regije CESEC.

U slučaju međuovisnih projekata, cilj je završiti određene dijelove sukladno njihovim individualnim vremenskim rasporedima i neovisno o statusu ostalih povezanih projekata.

B. Identificiranje i rješavanje projektnih izazova

Bez obzira na glavnu odgovornost projektnih promotora za njihove pojedine projekte, važno je da je ovaj set infrastrukture dizajniran i uspostavljen tako da je njegova provedba glavni prioritet. Spomenuto podrazumijeva pravovremenu i najučinkovitiju provedbu te da se bilo kakva pitanja vezana uz provedbu identificiraju i riješe.

Važno je napomenuti da ovaj akcijski plan ne može zamijeniti zakonski postupak namijenjen identifikaciji projekata od zajedničkog interesa (PCI) ili projekata od interesa za Energetsku zajednicu (PECI) ili zakonske odredbe povezane s financiranjem putem Instrumenta za povezivanje Europe ili pomoću bilo kojih drugih instrumenata financiranja Unije, uključujući one koji se odnose na ugovorne stranke Energetske zajednice. Akcijski plan te povezani postupak praćenja su međutim – kako je i navedeno – usmjereni na to da se prepoznaju i uspješno riješe svi izazovi s kojima su projekti suočeni.

Izazovi i teškoće specifični za projekte mogu se svrstati na sljedeći način:

1. Organizacijski (npr. nacrt projekta, suradnja između promotora);

2. Pravni, regulatorni, okolišni (npr. postupci izdavanja dozvola);
3. Komercijalni (npr. obveze kod predbilježbe, troškovi izgradnje, prekogranična raspodjela troškova);
4. Financiranje (npr. vlastiti izvori, bankovni zajmovi, financijski jaz);
5. Međuovisnost projekata.

Stoga ovaj akcijski plan predviđa kao obvezne – za gore navedene prioritetne i uvjetovane prioritetne projekte CESEC – te kao preporučene – za sve ostale projekte navedene u Dodatku – sljedeće postupke:

1. podnošenje plana provedbe projekta do 31. srpnja 2015.;
2. osnivanje *Skupina za provedbu projekta* za **prioritetne projekte** koje čine promotori projekata, države članice i/ili ugovorne stranke Energetske zajednice, nadležna nacionalna regulatorna tijela te Europska komisija. Ove bi skupine trebale održati svoj prvi sastanak do 15. listopada 2015. s ciljem nadzora napretka te prema potrebi davati smjernice u savladavanju specifičnih izazova te o tom izvješćivati skupinu na visokoj razini CESEC;
3. odgovarajuća Skupina za provedbu projekata bi kroz postupak provjere plana provedbe mogla ukazati na moguće izazove za specifične projekte (gore navedeno), kako bi se osigurala pravovremena i učinkovita provedba te izrada popisa mjera povezanih s projektima, s ciljem prevladavanja spomenutih izazova do 31. prosinca 2015.;
4. moguće ažuriranje plana provedbe na temelju preporuka nakon postupka provjere od strane skupine za provedbu projekta do 31. siječnja 2016.;
5. trenutačni postupci praćenja provedbe pomoću skupina za provedbu projekta te, u širem smislu, strukture regionalnih skupina za NSI Istočni i Južni plinski koridor na temelju TEN-E smjernica.

C. Aspekti financiranja uključujući ulogu Europske investicijske banke (EIB) te Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD)

Jedan, ali ne i jedini izazov za infrastrukturne projekte u regiji CESEC, uključujući za ugovorne stranke Energetske zajednice, odnosi se na financiranje projekta. Zainteresirane su međunarodne financijske institucije poput Europske investicijske banke i Europske banke za obnovu i razvoj te bi one trebale odigrati ključnu ulogu u savladavanju ovih izazova razmatranjem ponude financijskih instrumenata prilagođenih određenim projektima. To bi kod svih projekata trebalo uslijediti nakon financijske provjere projekta koju bi provela treća strana, odnosno vanjski stručnjaci koje bi odredila Europska komisija na temelju transparentnih postupaka.

Predmetni akcijski plan stoga u ovom kontekstu predviđa, kao obvezne – za gore navedene prioritetne i uvjetovane prioritetne projekte – te kao preporučene – za sve ostale projekte navedene u Dodatku, sljedeće postupke:

1. financijsku provjeru koju mora provesti treća strana do 31. prosinca 2016. Ta financijska pozornost usmjerena na projekt, omogućila bi osnovu za pregovore s Međunarodnim financijskim institucijama (IFI) te bi nakon toga omogućila identificiranje preostalih financijski praznina u projektu;
2. osim ako ne postoji prethodni sporazum između svih strana o prekograničnoj raspodjeli troškova (CBCA), trebao bi se pripremiti multi-projekt CBCA za prioritetne projekte, koji bi omogućio simultani investicijski zahtjev i financijski prijedlog¹, ako je potrebno, šest mjeseci nakon završetka financijske provjere – s mogućnošću kasnijeg podnošenja za manje spremne projekte - uz asistenciju treće strane (vanjski stručnjaci koje je ovlastila Europska komisija i/ili Agencija za suradnju energetskih regulatornih tijela (ACER)). Primjenjuju se odredbe Uredbe (EU) br. 347/2013.

Kako bi se osigurala najučinkovitija upotreba financijskih instrumenata, ključno je da je regulatorni okvir u potpunosti u skladu sa zakonodavstvom EU-a te u potpunosti provediv. Stoga ovaj akcijski plan također predviđa da uključene države članice CESEC-a i ugovorne stranke Energetske zajednice, u suradnji s nacionalnim regulatornim tijelima, pregledaju svoje regulatorne okvire kako bi omogućile potpunu upotrebu financijskih instrumenata do 31. prosinca 2015. te o tom izvješćuju skupinu na visokoj razini CESEC.

D. Suočavanje s izazovima tržišne integracije

Kako je navedeno u Memorandumu o suglsnosti, regija CESEC suočena je s izazovima tržišne integracije, osim onih vezanih uz nedostatak ključne infrastrukture za diversifikaciju i interkonekciju.

U pogledu savladavanja ovih izazova, važeće pravo EU-a u plinskom sektoru potrebno je u potpunosti i učinkovito provesti kako bi se postigli posebno sljedeći ciljevi:

1. osigurati transparentan i nediskriminirajući pristup trećoj strani (uključujući pojedinačno upravljanje zagušenjima, raspodjelu kapaciteta, balansiranje i pravila određivanja tarifa) kod jednosmjernog i reverzibilnog toka za svu regionalnu infrastrukturu sukladno pravu EU-a;
2. osigurati da ni eksplicitne ni implicitne nacionalne mjere ili ugovorne obveze suprotne zakonodavstvu EU-a ne sprečavaju neposredan tok plina među državama članicama te između država članica i ugovornih stranaka Energetske zajednice, neovisno o tome je li plin domaće proizvodnje ili je uvezen;
3. osigurati da tržišta nisu narušena pravilima ili regulatornim mjerama koje favoriziraju izvršitelje ili onemogućavaju ulazak.

1. O pravilima pristupa

Nekoliko pozitivnih inicijativa ima potencijal promijeniti način funkcioniranja tržišta plina u regiji:

¹ CEF ili WBIF/NIF, ovisno o korištenju

- Sporazum o interkonekciji između slovačkih OTS-ova (Eustream) i Ukrajine (Ukrtransgaz) iz 2014., vezano uz Budince, te između mađarskih OTS-ova (FGSZ) i Ukrajine iz lipnja 2015., vodi do snažnije integracije Ukrajine – ugovorne stranke Energetske zajednice – do unutarnjeg tržišta plina EU-a;
- Razgovori koji su u tijeku između ministarstava, nacionalnih regulatornih tijela i operatora transportnog sustava u Bugarskoj i Grčkoj s namjerom potpisivanja sporazuma o interkonekciji do 10. srpnja 2015., imaju za cilj omogućiti reverzibilni tok od Grčke do Bugarske;

Rad na spomenutim sporazumima o interkonekciji trebao bi poslužiti kao temelj za daljnje sporazume, gdje u ovom trenutku takvi ugovori nisu sklopljeni:

- Slovačka-Ukrajina o terminalu Veľké Kapušany;
- Bugarska-Rumunjska i Rumunjska-Ukrajina s obzirom na interkonekcije duž transbalkanske mreže plinovoda, uključujući i interkonekcije između sustava tih zemalja.

Podrazumijeva se da je stoga u kontekstu potpisivanja i planiranja sporazuma o interkonekciji između Ukrajine i Mađarske te Slovačke i Rumunjske potpuna provedba neizvjesna u smislu suradnje Gazproma koji je sadašnji korisnik mreže ukrajinskog sustava i ukrajinskog OTS-a koji ima jednake obveze prema tri OTS-a EU-a. Zbog toga u kontekstu provedbe gore spomenutog sporazuma o interkonekciji, Europska komisija i tajništvo Energetske zajednice podupiru nastojanja Ukrtransgaza. U tom bi smislu uključene strane trebale osmisliti specifičan pristup do 30. rujna 2015.

Nadalje, sve države članice trebaju provesti odredbe Pravila za mreže za dugoročnu dodjelu kapaciteta (engl. *Capacity Allocations Mechanisms Network Code*)² do 1. studenoga 2015., kako je njima predviđeno. S obzirom na provedbu Smjernica za upravljanje zagušenjima (engl. *Guidelines on Congestion Management Procedures*)³, čiji je rok bio do 1. listopada 2013., od ključne je važnosti da se uz potpunu provedbu svih odredaba poduzmu pripreme radnje kod točaka interkonekcije, što je klasificirano u zadnjem ACER-ovom izvješću o zagušenjima (engl. *Congestion Report*) od 29. svibnja 2015⁴, kako je predviđeno ugovorom, te s obzirom na moguću kandidaturu za primjenu načela „upotrijebi ili izgubi“ – koje je obvezno pravilo kod upravljanja zagušenjima – do 1. srpnja 2016.

Države članice EU-a koje graniče s ugovornim strankama Energetske zajednice potiču se da se prijave na kodove mreže (engl. *Network Codes*) također na točkama interkonekcije s ugovornim strankama čim ugovorne stranke prijave kodove mreže na svojim granicama.

U pogledu tarifa, studija REKK pokazala je da visoke prekogranične tarife kao i tzv. višestruko tarifiranje (engl. *tariff pancaking*)⁵ mogu imati učinak sprečavanja ulaska novih

² Uredba Komisije (EU) 984/2013

³ Odluka Komisije 2012/490/EU o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 715/2009

⁴ Vidi.acer.europa.eu

⁵ *Tariff pancaking* nastaje kad se protok plina kroz višestruke (obično male) zone plina naplaćuje sukcesivnim tarifama za svaku pojedinačnu zonu kojom prolazi. To često rezultira time da se plin iz novih izvora, koji prolazi kroz nekoliko zona, istiskuje s tržišta previsokim cijenama zbog spomenutih tarifa.

izvora na tržišta dalje u unutrašnjost. Osmišljavanje rješenja za ovu situaciju od velike je važnosti za realizaciju ciljeva navedenih u Memorandumu o razumijevanju skupine na visokoj razini CESEC. Zbog toga se nacionalna regulatorna tijela iz regije CESEC, u suradnji s ACER-om i Europskom komisijom, pozivaju da identificiraju najbolji način za uspješno rješavanje ovog važnog pitanja i da prema potrebi o tome povratno izvijeste skupinu na visokoj razini.

2. O slobodnom toku plina

Iako je jasno da otvaranje tržišta i integracija imaju u cijelosti pozitivne učinke, veoma je važno procijeniti pojedine učinke nove infrastrukture ili otvaranja tržišta na pojedinu državu članicu (i/ili ugovorne stranke Energetske zajednice) jer na nacionalnoj razini spomenuti utjecaji mogu pod određenim uvjetima biti štetni, primjerice u pogledu dobrobiti potrošača. Sustav prekogranične raspodjele troškova koji uvodi Uredba TEN-E 347/2013 posebno je namijenjen rješavanju spomenutog problema. Neophodna je odluka o prekograničnoj raspodjeli troškova kad procjena tržišne potražnje ili očekivanih utjecaja na tarife upućuje da se troškovi neće moći nadoknaditi tarifama koje plaćaju korisnici infrastrukture. Ova bi procjena trebala uzeti u obzir utjecaj cijena na krajnje potrošače te na osjetljivost potrošača u državama članicama u kojima su projekti razvijeni kao i druge potencijalne dobrobiti (posebno u pogledu proizvođača).

U ovom kontekstu, uz rad na ugovornim elementima omogućavanja tokova u obliku sporazuma o interkonekciji, neophodno je procijeniti uvjete za upotrebu postojećih kapaciteta interkonekcije u oba smjera, s osobitim naglaskom na povećavanje stalnih kapaciteta kao i povratnih. I u slučaju da takva potpuna reverzibilnost još nije postignuta, trebalo bi pokrenuti dijalog između relevantnih strana – uz podršku Europske komisije – uzimajući u obzir odgovarajuće odredbe Uredbe (EU) br. 994/2010 o sigurnosti opskrbe plinom ili bilo koje druge radnje poduzete u skladu s tim pravilima. Važno je postići sporazum o pitanjima fizičkog reverzibilnog toka, uključujući pripremu specifičnog akcijskog plana do 31. prosinca 2015.

3. O tržišnom natjecanju i ulozi države na tržištima

Nadalje, dok je prerogativ svake države članice i ugovorne stranke Energetske zajednice koju će poslovnu ulogu odabrati putem svojih poduzeća u plinskom sektoru – u skladu s pravom EU-a – niti jedan nacionalni propis ne smije diskriminirati sudionike na tržištu iz drugih država članica. Isto se tako podrazumijeva da šire regionalno tržište zahtijeva ulazak na tržišta na kojima postoji dosadašnji slab konkurentski pritisak. U tom smislu nacionalni izvršitelji, uključujući i druge sudionike na tržištu, mogu doprinijeti dinamici regionalnog tržišnog natjecanja.

Nacionalna regulatorna tijela, uz potporu Agencije za suradnju energetske regulatora (ACER), i Europska komisija pozivaju se na specifičnu i objektivnu provjeru nacionalnih propisa, uključujući, ali ne ograničavajući se na, propise povezane s izdavanjem dozvola te da daju preporuke o onim propisima za koje se smatra da koče ulazak na tržište i tržišnu

integraciju u kontekstu rada regionalnih skupina za NSI istočni i južni plinski koridor. Navedeno bi se trebalo realizirati do 31. prosinca 2015.

4. Dodatna klauzula

Mjere i akcije predviđene ovim akcijskim planom primjenjuju se bez iznimke na pristup treće strane i na tarifne iznimke, koje su već odobrene ili na zahtjeve u postupku evaluacije.

Dodatak: Projekti razmatrani u kontekstu skupine na visokoj razini CESEC

Dodatak uz akcijski plan: popis projekata CESEC-a

1. Prioritetni projekti CESEC-a

Transjadranski plinovod (*projekt koji se smatra „riješanim“ na temelju postojećih ugovora o transportu i opskrbi*)

Interkonekcija Grčka – Bugarska

Interkonekcija Bugarska – Srbija

Jačanje bugarskog sustava u fazama (*jačanje sustava je neophodno kako bi se omogućila iskoristivost postojećih interkonekcija te budućih interkonekcija*)

Jačanje rumunjskog sustava u fazama (*jačanje sustava je neophodno kako bi se omogućila iskoristivost postojećih interkonekcija te budućih interkonekcija, uključujući potrebna pojačanja na točkama interkonekcije okolnih sustava*)

LNG terminal u Hrvatskoj (*s potencijalom fazne izgradnje*)

LNG sustav evakuacije prema Mađarskoj (*neophodni razvoj odgovarajućeg sustava u Hrvatskoj*)

2. Uvjetovani prioritetni projekti CESEC-a

Povezivanje odobalnog rumunjskog plina na rumunjsku mrežu te daljnje jačanje rumunjskog sustava (*u slučaju potražnje za kapacitetom od strane konzorcija za odobalnu proizvodnju*)

Interkonekcija Hrvatska-Srbija (*u slučaju neostvarivanja projekta interkonekcije Bugarska – Srbija*)

Novi grčki LNG terminal (*u slučaju da postoji (specifično za lokaciju) tržišna potražnja za kapacitetom uplinjavanja u Grčkoj*)

3. Ostali projekti CESEC-a

Interkonekcija Bugarska – Rumunjska (*projekt čeka provjeru*)

Interkonekcija Rumunjska – Republika Moldavija (Iasi-Ungheni) ekspanzija

Fizički reverzibilni tok Rumunjska – Ukrajina (na točki interkonekcije *Isaccea*)

Stanica za komprimiranje u Kipiju u Grčkoj te jačanje grčkog sustava

Jačanje mađarske mreže (*uključujući reverzibilni tok za Austriju*)

Interkonekcija Slovenija – Mađarska

Dogradnja stalnog kapaciteta na interkonekciji Mađarska – Ukrajina

Reverzibilni tok na interkonekciji Slovenija – Austrija (od Slovenije do Austrije)

Interkonekcija Hrvatska – Slovenija (Lučko – Zabok – Rogatec, dvosmjerno)

Interkonekcija Hrvatska – Bosna i Hercegovina

Interkonekcija u zasnivanju bivša jugoslavenska republika Makedonija – Bugarska/Grčka

Projekt *Eastring**

* U dogovoru sa svojim inicijatorima, projekt *Eastring* nije dio trenutne faze rada CESEC-a s obzirom da se u značajnoj mjeri razlikuje od ostalih projekata više specifičnih za regiju koji su u razmatranju, posebno u pogledu svog opsega, ciljeva i djelokruga te se stoga ne može na odgovarajući način razmotriti unutar CESEC-ovog okvira regionalnog modeliranja.

Jednako tako drugi veliki projekti plinovoda, kao TESLA, nisu trenutačno uključeni u CESEC-ov okvir regionalnog modeliranja.

Nadalje, drugi plinovodi poput Ionsko – jadranskog plinovoda (IAP) ili interkonekcije Rumunjska – Srbija, koji se još ne razmatraju, bit će u sljedećoj fazi inicijative CESEC.